

N:o 32.

Ank. till Riksd. kansli den 16 mars 1900, kl. 3 e. m.

Utlåtande, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition, angående bestridande af kostnader för åtgärder till förekommande af skogshärjning af insekten nunnan.

(I. A.)

Uti en till Riksdagen aflåten proposition (n:o 23) af den 15 december 1899 meddelas, hurusom, sedan Kongl. Maj:t dels enligt bref den 30 september 1898 till bestridande af kostnaderna för en skogstjenstemans resa till vissa trakter af utlandet för inhemtande af praktisk kännedom om utförandet af till insekten nunnans bekämpande brukliga och verksamma åtgärder äfvensom till betäckande af kostnader för redan verkställda och ytterligare erforderliga undersökningar rörande insektens utbredande inom landet anbefalt statskontoret att till domänstyrelsen förskottsvis af under händer varande medel utbetala ett belopp af 7,000 kronor, dels ock enligt bref den 13 januari 1899 medgifvit, att hvad som då ännu återstode af nyssnämnda belopp finge af domänstyrelsen användas till bestridande af kostnader för åtgärders vidtagande för bekämpande af omförmälda insekts härjningar, äfvensom anbefalt statskontoret att för samma ändamål förskottsvis af under händer varande medel till domänstyrelsen utbetala ett belopp af högst 10,000 kronor, Riksdagen i anledning af Kongl. Maj:ts den 23 i sistnämnda månad till

Riksdagen aflåtna proposition angående åtgärder till förekommande af skogshärjning af insekten nunnan medgifvit, att till ersättande af de enligt förenämnda kongl. bref till domänstyrelsen af statskontoret utbetalda belopp afvensom för vidtagande, i hufvudsaklig öfverensstämmelse med ett af domänstyrelsen och landtbruksstyrelsen angifvet förslag, af åtgärder till bekämpande af ifrågavarande insekts härjningar finge af innevarande års skogsmedel användas ett belopp af högst 175,000 kronor.

Genom bref den 29 mars 1899 hade Kongl. Maj:t bemyndigat domänstyrelsen att för vidtagande, i hufvudsaklig öfverensstämmelse med berörda af domänstyrelsen och landtbruksstyrelsen afgifna förslag, af åtgärder till bekämpande af insekten nunnans härjningar af 1899 års skogsmedel använda det sålunda af Riksdagen beviljade belopp af högst 175,000 kronor, deraf dock först skulle ersättas de enligt förenämnda kongl. bref den 30 september 1898 och den 13 januari 1899 till domänstyrelsen af statskontoret utbetalade belopp afvensom hvad i öfrigt blifvit för det med ifrågavarande anslag afsedda ändamål förskjutet.

I skrifvelse den 24 påföljande maj hade emellertid domänstyrelsen gjort framställning om anvisande af ytterligare medel för vidtagande af åtgärder i ofvan angifna syfte. De redan vidtagna åtgärderna hade nemligen i hvad anginge skogarnes genomhuggning och de kvarvarande trädens limning måst utsträckas öfver betydligt större områden, än som beräknats i domänstyrelsens och landtbruksstyrelsens förenämnda förslag. I följd häraf hade utgifterna för arbetenas verkställande samt kostnaderna för inköp af så kalladt larvlim också blifvit större. Af det beviljade anslaget, 175,000 kronor, hade dittills utanordnats tillsammans 171,843 kronor 58 öre. Med beräkning, att omkring 18,000 kronor komme att inflyta för genomhuggning af allmänningsdelegares och enskildes skogar, återstode till domänstyrelsens disposition endast omkring 21,156 kronor. Detta belopp lemnade icke tillgång till bestridande af då ännu återstående utgifter, hufvudsakligast för fullbordande af trädens limning, tillsyn under sommaren å det behandlade området, möjligen behöfliga efterarbeten inom detta område samt åtgärder inom möjliga nya härdar för insektens härjningar, hvilka utgifter oundgängligen erfordrades för det afsedda ändamålets vinnande.

Med föranledande af denna domänstyrelsens framställning hade Kongl. Maj:t genom bref den 26 maj 1899 anbefalt statskontoret att för ifrågavarande ändamål förskottsvis, af under händer varande medel till

domänstyrelsen på dess requisition utbetala ett belopp af högst 25,000 kronor.

I skrifvelse den 8 december 1899 hade nu domänstyrelsen anmält, att jemväl sistnämnda anslag visat sig vara otillräckligt och dittills måst öfverskridas med omkring 22,500 kronor.

Anledningen dertill vore att söka i flere sammanträffande omständigheter. I domänstyrelsens och landtbruksstyrelsens förenämnda förslag till åtgärder för bekämpande af nunnans härjningar hade beräknats, att sådana åtgärder genom trädens limning skulle vidtagas å allenast 4,000 hektar af det till 8,909 hektar angifna härjningsområdet. Vid arbetets fullföljande hade det emellertid befunnits lämpligt och nödvändigt att, på sätt styrelsen anfört redan i sin nyssberörda skrifvelse den 24 maj 1899, utsträcka åtgärderna i fråga om skogsbeståndens genomhuggning och limning öfver en större yta än den sålunda beräknade; och hade för den skull i stället för 4,000 hektar ej mindre än 6,444 hektar blifvit på nämnda sätt behandlade. På grund häraf hade kostnaden för trädens limning i högst betydlig mån öfverstigit den förut beräknade.

Till följd af långvarig torra under sommaren hade å de behandlade områdena limmet å träden genom afdunstning förlorat sin afsedda verkan, och limningen hade därför måst förnyas å ganska betydliga områden. Utgifterna för efterarbeten å de behandlade områdena hade på grund häraf blifvit större, än eljest skulle varit fallet. För arbetets skyndsamma bedrivande hade detsamma pågått jemväl å annan tid än den vanliga dagsverkstiden, hvarför särskild betalning måst erläggas.

På styrelsens föranstaltande hade af såväl vetenskapsmän som skogstjenstemän verkstälts undersökningar angående insektens framträdande och härjningar i landet m. m.

Af de berättelser, som afgifvits öfver berörda undersökningar, framginge, bland annat, att nunnelarver, som visade sig så tidigt som under mars månad och mera allmänt utkläcktes i maj månad, genom de verkställda limningarna förhindrats att i större massor å nyo uppstiga i träd-kronorna och i anledning häraf förgåtts, samt att de vidtagna omfattande åtgärderna för insektens bekämpande i det stora hela visat sig verksamma, om ock inom de starkast infekterade skogsområdena trädens kalätning icke kunnat förekommas. Såsom en egendomlighet anmärktes, att tallskogen, ehuru äggbelagd och sedermera angripen, stått emot årets larvangrepp, hvarför åtgärder för tallskogens skyddande icke vidare syntes erforderliga, ett förhållande så mycket mer anmärkningsvärdt, som man af insektens

uppträdande i andra länder hade en annan erfarenhet i fråga om talens motståndskraft och under år 1899 jemväl i vårt eget lands sydligaste landskap man vid der pågående nunnehärjning å ett mindre område funnit ren tallskog ej allenast angripen, utan äfven förstörd af insekten. En påtaglig verkan af bekämpningsåtgärderna å det stora härjningsområdet i Södermanland och Östergötland vore, att skadeinsektens periferiska utbredning på samma område förhindrats, och inom områdena för insektens första och alltjemt starkaste uppträdande eller å Virå bruks skogar och Jönåkers vestra allmänning hade nunnelarver, ehuru så nära slutet af larvtillståndet, att större delen redan hunnit öfvergå till förpuppning, blifvit angripna af en infektionssjukdom, toppsjukan, genom hvilken, med tillhjälp af parasitinsekter, naturen sjelf droge försorg om nunnehärjningens upphörande. En ansenlig ökning af dessa parasiter hade äfven iakttagits.

Utom nyssnämnda områden hade larverna emellertid undergått förpuppning i stora massor, hvarefter iakttagits betydliga fjärlilssvärmar under äggläggning, ehuru svärmningens intensitet varit mindre och fjärlilarne svagare än under nästföregående år. Då emellertid ovisst vore, om härjningen å de områden, hvarest dessa fjärlilssvärmar uppträdt, skulle upphöra af sig sjelf, samt utom dessa områden nya och mera lifskraftiga härdar möjligen kunde förefinnas, hade domänstyrelsen funnit nödvändigt att under höstmånaderna anordna och verkställa undersökningar om äggläggningen, dess styrka och omfattning. Vid dessa undersökningar hade visat sig, att, utom insektens sporadiska förekomst å ganska stora trakter, två nya härdar på betydligt afstånd från den ursprungliga funnes, nemligen å indragna militiebostället Åhlsta i Nikolai socken på $2\frac{3}{4}$ mils afstånd från Virå bruk och vid egendomen Björksund i Tystberga socken på $4\frac{1}{2}$ mils afstånd från Virå. För dessa undersökningar hade skogspersonalen måst bibehållas och aflönas samt kostnader utgifvas till förmän och arbetare. Dylika utgifter ansåge styrelsen komma att erfordras, ehuru till inskränkt omfattning, äfven under vintermånaderna.

Det hade nemligen visat sig, att inom de af insekten starkare angripna områdena skogens afverkning, särskildt hvad granen anginge, borde, såsom ett verksamt medel mot insektens förökande och utbredning, i största möjliga omfattning bedrifvas. För ledande af dessa afverkningar så väl inom de nya härdarna för insektens uppträdande som ock inom de förutvarande måste aflöning till åtminstone två extra jägmästare utgå under fyra första månaderna af år 1900. Kostnaderna för de åtgärder,

som sålunda vore afsedda att under denna tid vidtagas, vore beräknade att uppgå till omkring 5,500 kronor.

Beträffande de åtgärder till insektens fortsatta bekämpande, som under år 1900 i öfrigt borde vidtagas å enskildes skogar, vore styrelsen ännu icke i tillfälle att framlägga något definitivt förslag, då dels utredning om dylika åtgärders omfattning icke ännu blifvit i allt afslutad, dels ock ovisshet rådde om de enskilde skogsegarnes önskan och villighet att med någon uppoffring å deras sida för åtgärdernas genomförande begagna sig af den hjälp, som från statens sida möjligen komme att lemnas. I hvarje fall kunde dock antagas såsom säkert, att behovet af dylika åtgärder blefve betydligt mindre än under år 1899.

På grund af hvad styrelsen sålunda anført, hade styrelsen hemställt, att Kongl. Maj:t måtte till fyllande af förenämnda brist och till förestående utgifter för insektens bekämpande under innevarande vinter anvisa i allt 28,000 kronor.

Jemte det Kongl. Maj:t vid föredragning af detta ärende anbefalt statskontoret att för ifrågavarande ändamål förskottsvis af under händer varande medel till domänstyrelsen på dess requisition utbetala ett belopp af 28,000 kronor, har Kongl. Maj:t föreslagit Riksdagen att medgifva, att de till bestridande af kostnader för insekten nunnans bekämpande, utöfver förenämnda af Riksdagen anvisade anslag å 175,000 kronor, sålunda dels den 26 maj 1899, dels den 15 december samma år anvisade medel, tillsammans högst 53,000 kronor, finge statskontoret godtgöras, det belopp intill 47,500 kronor, som under år 1899 utgifvits, af 1899 års skogsmedel och det belopp af högst 5,500 kronor, som kunde komma att under år 1900 utgifvas, af samma års skogsmedel.

Statsutskottet, till hvars förberedande behandling detta ärende blifvit hänvisadt, har emot Kongl. Maj:ts ifrågavarande framställning icke haft något att erinra, hvadan utskottet hemställer,

att hvad Kongl. Maj:t i förevarande hänseende föreslagit må vinna Riksdagens bifall.

Stockholm den 16 mars 1900.

På statsutskottets vägnar:

CHR. LUNDEBERG.